

Előfizetési ár:

Égész évre — — — 4 K.
Fél évre — — — 2 K.
Negyed évre — — — 1 K.
Egyes szám — — — 20 f.

Felelős szerkesztő:

SUGÁR KÁROLY
m. k. főerdőmérnök.

Főmunkatárs:

BALOGH ERNŐ
m. k. főerdőmérnök.

AZ ERDŐ

Hirdetések

egy hasábos milliméter
soronként 6 fillérrel szá-
míttatnak.
Az egész oldal négy hasáb
széles.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői,
erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Előfizetőknél az álláski-
nyilat és kereslet rovata
rövid közlésekre díjtala-
nul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala címén Budapest, V.,
Alkotmány-utca 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szét-
küldésére vonatkozó reklamációk is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő»
szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utca 16. sz. intézendők.
Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő írói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz.
A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordítat-
tatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

A közép- és magashegységi erdeink mesterséges felujtásánál
tapasztalható hibákról. (Muzsnay Géza.)

Utasítások sörtevadállomány létesítéséhez. (Gy. Gy.)

Kutyák betegségeiről. (Kukuljevič József dr.)

Gazdasági tanácsadó: Rendellenességek a tojásképződés körül.
(bl.). — Kajszi és őszibarackfák ültetése. — Fészektójás
készítése. — Rózsarozsda elleni védekezés.

Külfölkék: Nyugdíjbiztosítás. — Haláloseti segély. — Francia-
ország erdősege. — A denevér. — Fegyvercsövek tisztítása. —
Korszakos ötlet.

Szerkesztői üzenetek.

Előfizetési díjak nyugtázása.

Tárca: Anna. (Dánielné-Lengyel Laura.)

A közép- és magashegységi erdeink mesterséges felujtásánál tapasztalható hibákról.

Az E. L. részére írta: Muzsnay Géza.

(Folytatás.)

A csemetenevelésnél a legtöbben szem elől tévesztik azt, hogy a mint az erdőben a fának, úgy a csemetekertben minden egyes csemetének megfelelő nagyságú növőterre van szüksége, hogy jól fejlődhessen. És a mint az erdőben az egy fára eső növőter nagyobb kell, hogy legyen a középkorú fánál mint a fiatalnál s a koros fánál mint a középkorunál: a csemetekertben is nagyobb terre van szüksége a 3 éves csemetének, mint a két évesnek s ennek megint nagyobbra, mint az 1 évesnek. Gondoskodnunk kell tehát arról, hogy minden egyes csemetének meg legyen a maga növőtere nemcsak első évében, hanem később is mindaddig, a míg a csemetekertből kiültetés céljából kivesszük. Csak így érhetjük el azt, hogy kiültetés alá kerülő minden csemeténknél dús, tömött gyökérzete, erős törzse és jól fejlett rügyei legyenek s minden 3 éves fenyőcsemeténk alul (és nem fent a csúcs alatt) egy-két erős oldalaggal bírjon, a mi fenyőféléknél a csemete erőteljességének legbiztosabb jele.

A célzt sokan csupán a gyéribb vetés által vélik elérhetőnek. Ámde a vetés gyérségével, főleg a fenyőféléknél, nem szabad túlmennünk egy bizonyos határon. Nem szabad, mert az első esztendőben kívánatos a kis csemetékre nézve a sűrűbb állás olyan mértékig, hogy

a csemeték egymásnak némi oldalvédelmet nyújtsanak. Ha olyan gyéren vetünk, hogy minden egyes kikelő csemete részére már kezdetben akkora hely jusson, a mekkorára annak 3 vagy 4 éves korában lesz szüksége, a gyéren kelt csemeték közül sok tönkremegy a nap heve vagy pedig a fagy által való kiemelés következtében. A gyér vetéssel ekkép rendszerint csupán az első esztendőre biztosíthatunk megfelelő növőteret a csemeték számára. Azontul vagy az átiskolázáshoz, vagy pedig a csemetéknek ollóval való megritkításához kell folyamodnunk.

Az az idegenkedés, a mely nálunk a csemeték átiskolázásával szemben majdnem általánosan tapasztalható, elsősorban onnan van, hogy az átiskolázást tulságosan költségesnek tartjuk. Pedig ebben a véleményben nagy tévedés rejlik. Mert mi teszi tulajdonképpen tulságos drágává az átiskolázott csemeték nevelését? Az, hogy az átiskolázásra tulságosan nagy területet pazarlunk. Nem ritka eset, hogy 25—25 cm-nyi sorközök mellett 20 drb. luczfenyőcsemetét iskolázunk egy-egy méter hosszú sorba s így 1000 drb. csemete átiskolázásánál 12·5 m² területet veszünk igénybe, nem számítva a gyomláló ösvényeket és az utakat. Természetes, hogy ennek a 12·5 m²-nyi, illetőleg a gyomláló ösvényekkel együtt több mint 16 m²-nyi területnek a gondos megművelése, az iskolázás megtörténtétől számított 2—3, némely esetben 4 éven át való gyomlálása s esetleg öntözése drágává teszi az átiskolázott csemetéket, eltekintve attól, hogy sok esetben nem is áll rendelkezésünkre elegendő, jól megfelelő hely a nagykiterjedésű csemetekertek telepítésére.

Erőteljes, átiskolázott 3—4 éves csemetéket azonban sokkal kisebb területen és sokkal kevesebb költséggel is lehet nevelni. A máramarosszigeti erdőigazgatóság kerületében pl. 1000 db. 3—4 éves lucz- vagy jegenyefenyő-csemete nevelésére, 20 cm. sor- és 2 cm. csemetetávolságot véve alapul, 4 m²-nyi területet számítanak (gyomláló ösvények nélkül). Ugyanekkora területen nevel 1000 drb. átiskolázott luczfenyő-csemetét főiskolánk erdőműveléstani tanára is a kisiblyei csemetekertben. A Felső-Ausztriában levő ebensei és attergauai erdőgondnokságokban a luczfenyő-csemetéket 10—10 cm-nyi

sorközökkel s az egyes sorokban egymástól 4 cm-nyi távolságra iskolázzák át, 1000 drb. csemetére tehát itt is 4 m² esik.

Az ilyen módon aránylag kis helyen nevelt átiskolázott csemeték nem sokkal kerülnek többbe, mint a megfelelő téres állásban nőtt, át nem iskolázott csemeték. Sűrű állásban, gyenge 2 éves vagy nyurga 3 éves csemetéket jóval olcsóbban, talán $\frac{1}{4}$ rész annyi költséggel nevelhetünk ugyan, de vajjon melyik gazdaságosabb eljárás: 5 K-t adni ki pl. 1000 drb. erőteljes csemete nevelésére s csak egyszer ültetni, vagy pedig 1000 darabonként 1 vagy 2 K-ba kerülő silány csemetéket alkalmazni s az ültetést háromszor-négyyszer megismételni?

Kitünő minőségű fenyőcsemetéket nevelhetünk ollózás segélyével is, a mi — a mint tudjuk — abból áll, hogy a csemetesorokban sűrűn álló csemetéket, egyéves koruktól kezdve, minden tavasszal ollóval ritkítjuk meg abból a czélből, hogy minden egyes csemete részére megfelelő növényteret biztosítsunk. Nem érjük el ezzel talán a tökéletességnek azt a fokát, a mit az iskolázással elérhetünk, mivel az ollóval való ritkítást nem vagyunk képesek olyan egyenletesen végezni, hogy egyik-másik csemetét a hozzá véletlenül közelebb eső szomszéd növényében ne akadályozza. De másfelől előnyére hozzák fel az ollózásnak szemben a kétségtelenül valamivel drágább átiskolázással, hogy a míg az átiskolázásnál a csemeték megsínylik az átültetést, addig itt ez a hátrány egészen elesik.

Az ollózásnál ajánlatos a máramarosi csemeteritkítő ollót használni.* Ennek az ollónak, nézetem szerint,

* Ennek leírását és rajzát lapunk ez évi 4-ik számában közöltük. Szerk.

mint a csemetenevelésnél alkalmazandó egyik legfontosabb szerszámnak, a jövőben egyetlen csemetekertből sem szabad hiányoznia, a hol fenyőcsemetéket nem átiskolázás útján nevelnek. Az eljárásra nézve én is hangsúlyozom azt, a mit Biró Zoltán, t. i. hogy a csemeték megritkítása tavasszal, a nedvkeringés megindulása előtt foganatosítandó, mert csak így érhetjük el azt, hogy a csemetéknek mindjárt a tenyészeti időszak elején elegendő helyük legyen a terjeszkedésre, az erőteljesebb fejlődésre.

Sokan azért idegenkednek az ollózástól, mert attól félnek, hogy a tőnél levágott csemeték visszamaradó és elhaló törzsecskéi és gyökerei gombabetegségek és rovarkárok föllépését segítik elő a csemetekertben. Ilyen esetben azonban, legalább tudomásom szerint, még nem fordult elő sehol, a hol az ollózást alkalmazták. Mások meg azért mellőzik az ollózást, mert a vele járó munkát túlságosan körülményesnek tartják, azt képzelvén, hogy az ollóval minden egyes eltávolításra szánt csemetét külön kell kivágni, a mi valóban egy kissé hosszadalmas eljárás volna. Pedig az ollózás elég gyorsan megy pl. oly módon, hogy az ollóval először a néhány cm. széles csemetesor közepén egy nyiladékot vágunk, azután erre merőleges pártákban vágjuk ki a csemetéket s végül az így nagyjából megritkított csemetéknek sűrű csoportjait is megritkítgatjuk a szükséghez képest, úgy hogy a csemeték az illető sorban meglehetősen egyenletesen maradjanak vissza a kívánt sűrűségben. E közben természetesen a lehetőségig arra is ügyelünk, hogy inkább a gyöngébb csemetéket vágjuk ki s nem a legerősebbeket.

A sűrűségre nézve határozott szabályt felállítani nem lehet, mert az mindig a csemeték nagyságától

TÁRCZA.

Anna.

Irta: *Dánielné-Lengyel Laura.*

Az ablakokat kérelhetetlenül verte az őszi eső, a kis szobára lassankint homály borult s alig lehetett kivenni az egyszerű bútorzatot: a keskeny vaságyat, a fényezett szekrényt, a kopott kis mosdót, melynek tükreibe csak egyszer nézett az ember, mert azután örökre elment a kedve a saját ábrázatát látni. Csak a fehér falak világítottak, meg annak a leánynak sötét, égő szeme, ki ott ült az ablak mellett, háttal a világosságának fordulva.

A férfi ott állt a leánynyal szemben; fiatal, komoly arcú ember volt, kissé meggörnyedten állt helyén, mint a kit egy súlyos, nehéz csapás ért. Ám az arca nyugodt, kemény és komoly volt, mint a ki a saját férfiaságának, a saját büszkeségének tartozik azzal, hogy semmiféle szinpadri póz ne lássék rajta.

És mert nagyon szerette a leányt, e pillanatban a saját fájdalma mintha nagyon is mellékessé vált volna. Szerette a leányt és kész lett volna érte minden földi boldogságról, minden mennyei üdvösségről lemondani,

ha a szükség úgy kívánja. Egy félesztendővel ezelőtt még nem is tudta, hogy a leány a világon van s ime, ma fontosabb volt előtte ez a véletlenül ideszakadt tanítókisasszony, mindenki másnál a világon.

— Anna kisasszony, kérem, ne kinozza magát... Én sajnálom, ha fájdalmat okoztam magának. Ha nem szeret, hát nem szeret... Az érzelmet nem lehet erőszakolni, tőlünk függetlenül támadnak és hálnak meg. Bele kell nyugodni a megváltozhatatlanba és én bizonyára bele is fogok majd nyugodni... Nagyon fáj a szívem, de végre is a sors nagyobb megpróbáltatásokat is mért már reám, túléltem, túl kellett élnem, kötelességem volt.

A leány csodálkozva, riadtan nézett föl a férfira. Az őszinte, különös hang megdöbentette. Bizonyára igazlelkű teremtés volt és ő akarta arra kérni a férfit, hogy ne vegye túlságosan szívére a dolgot, ám, mikor a férfi hangsúlyozta, hogy bele fog törődni a megváltozhatatlanba, annak őszinte, nyílt bevallása, hogy nagyobb csapás is érte, megdöbentette, talán egy kicsit sértette is leányos hiúságát.

— Tudhattam volna, — folytatta a férfi — hogy én, az egyszerű kishivatalnok, nem elégíthetem ki az ön ambícióit. Tisztában vagyok azzal, hogy magam a

függ. A földlog az, hogy a visszamaradó csemeték mind-egyike számára akkora hely maradjon, a mekkora annak az illető évben remélhető további fejlődéséhez szükséges.

Tapasztalatom szerint azok, a kik eddig nem ollóztak s az ollózás által elérhető szép eredményt sem ismerik közvetlenül, rendszeren túlságosan óvatosak s mintegy bűnnek tartják az élő csemeték egy részét ollóval elpusztítani. Pedig a nagyon mérsékelt ritkítással csak fél munkát végzünk. Az ilyeneknek tájékozásul szolgálhatnak az «E. L.» 1907. évi VII. füzetében (408. l.) Lonkay Antal által közölt adatok, a melyek szerint például a lucz- és jegenyefenyő-csemetéknél megfelelő a ritkítás, ha az egyéves csemetékből a második év tavaszán 100—120 darabot, a kétéves csemetékből pedig a harmadik év tavaszán 60—80 darabot hagyunk meg egy-egy méteres sorban. Ily módon, ha a vetés a nálunk ma már általános elterjedésnek örvendő Fekete-féle vetőgéppel történt, a Lonkay adatai szerint 1000 darab hároméves lucz- vagy jegenyefenyő-csemete fölnevelésére átlag 3·86 m², gyomláló ösvényekkel együtt 5 m² terület szükséges, tehát körülbelül ugyanannyi, a mennyit az átiskolázott csemeték 1000 darabjára számíthatunk.

Sok hibát követünk el a csemetenevelés terén azáltal is, hogy csemetekertjeink helyét rosszul választjuk meg és nehezen hozzáférhető helyekre szétszórta sok apró csemetekertet telepítünk, a helyett, hogy kevesebb számú, jó fekvésű, könnyebben gondozható, nagyobb kiterjedésű csemetekertben nevelnők csemeteszükségletünket. Nem egy olyan kincstári erdőgondnokság van nálunk, a hol 10,000 kat. holdnyi területre 25—30 kis csemetekert esik.

Elvben én is barátja vagyok a kisebb, ideiglenes jellegű vagy mondjuk: vándor csemetekerteknek. Elméletben sok az előnyük a nagyobb, állandó csemetekertekkel szemben: a csemeteszállítás az ültetés helyére kevesebbe kerül; ha helyük nem megfelelő, kevesebb áldozattal helyezhetjük át máshová, mint a nagyobb kerteket; az elemi csapások a szétszórta fekvő több kertben kevesebb kárt szoktak okozni, mint a mennyit a kevesebb számú nagyobb kertben tehetnek stb.

A valóság, a tények azonban tapasztalatom szerint határozottan az állandó jellegű nagyobb csemetekertek mellett szólnak. Ezért én kisebb, vándor csemetekertek telepítését csak kivételképen tartom czélszerűnek s általábanosságban, a mi viszonyaink között, föltétlenül előnyt adok a nagyobb, állandó jellegű csemetekerteknek. Követendő példa gyanánt állítom szaktársaim elé e tekintetben, de meg a csemetenevelésnél követett eljárás tekintetében egyébként is azt a rendszert, a mit a máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóság kerületében követnek s a melyet az «E. L.» múlt évi VII. füzetében Lonkay Antal ismertetett.

A csemetekerteket a fő völgyek mentén, a fagynak kitett völgyfenék fölött legalább is néhány méternyi magasságban fekvő helyekre telepítik, közel a fő közlekedési utakhoz és lehetőleg közel az erdőör lakásához is. A területet minden csemetekertben úgy osztják be, hogy évente egy része ugar maradjon. A sorokban sűrűn álló csemetéket évente gondosan átollózzák. A trágyázásról állandóan gondoskodnak. A kiültetésre szánt erőteljes csemetéknek azt a részét, a mely magasabban fekvő olyan helyekre lesz kiültetendő, a hol még hó van akkor, a mikor az alatt fekvő csemetekertben már

legkiválóbb női lények egyike és ha vakmerőségemben arra gondoltam . . .

— Hallgasson — kiáltott közbe indulatosan a leány — és ne beszéljen így, mert . . .

De csak egy pillanatig tartott fölindulása, azután szerényen, szinte kérőleg folytatta:

— Édes barátom, ne bántsuk egymást, mire való mindez? Maga jó ember, hát miért kínoz engem? Én pihenni, nyugodni jöttem ide, olyan harcok után, minőkről álmodni sem akarok többet . . .

— Én tudom . . .

Önkéntelenül, akaratlanul siklottak le ajkáról a szavak, már megbánta, hogy mondotta. A leány vér-vörös arcczal ugrott föl helyéről:

— Mit tud maga?

— Anna kisasszony, bocsásson meg . . .

— Azt akarom, hogy beszéljen.

— De hát mit beszéljek? Véletlenségből tudtam meg, hogy ön egy évvel ezelőtt még palotában lakott s díszes hintóban kocsikázott délutánonkint a Stefánia-úton. Hogy egy napon rájuk szakadt a szerencsétlenség . . .

— Az apám megszökött, miért nem folytatja? — Most már krétafehér volt a leány arca.

— Anna kisasszony, engedje meg, hogy távozzam.

Ha nem szeret, hát jól van . . . keserves, fájdalmas dolog, de beletörődtem. De nem akarom, hogy gyűlöljön, érti, nem akarom. Ha itt maradok, ha tovább beszélgetünk, maga gyűlölni fog, érzem.

A leány fejét rázta:

— Nem, én nem vagyok gyáva. Ha maga meghalt egyet-mást, én el fogok mondani mindent. Legalább megérti, hogy miért nem leszek, miért nem lehetek a maga felesége? Sem a magáé, sem a másé. Mert meghalt bennem az érzés, a hit, az ifjúság. A kit itt lát maga előtt, az nem egyéb, mint egy élő, mozgó gép, egy kötelességét teljesítő masina, a ki dolgozik, hogy meg legyen étele, itala s a szükséges holmi, mivel testét befördje; a többit mind eltemettem és az én halottaim a föltámadás reménye nélkül feküsznek sírjukban.

— Anna kisasszony . . .

— Engedje meg, hogy most én beszéljek, ha bevégeztem, a mit mondani akarok, megrázzuk egymás kezét, mint jó barátokhoz illik és ezentúl óvakodni fogunk ilyen titkos, fájdalmas sebekhez nyulni. Mikor az apám elment, elhagyott mindenki: jóbarát, szerető rokon és szerelmes vőlegény . . . Nekem meg kellett tudnom, hogy mit ér a baráti fogadalom, a rokonai vérkapcsa, a szerelmes esküvés. Gyöngé és gyáva voltam,

a rügyfakadás bekövetkezésétől kell tartani, a csemeteket vagy pedig a beerdősítendő területek közelében, zárt erdőben készített hóvermekben helyezik el addig, a míg felhasználhatók lesznek.*

Legnagyobb előnye ennek a rendszernek az, hogy az összes kertek könnyen hozzáférhető helyen s állandóan szem előtt vannak. Az erdőőr úgyszólván naponta megfordulhat bennük, az erdőgondnok mindannyiszor kényelmesen megtekintheti, valahányszor végigmegy az illető völgyön és könnyűszerrel s elég gyakran megtekinthetik az erdőhatóság központjából kiránduló ellenőrködő tisztviselők is. Mindenesetre több eredményt várhatunk az ilyen, állandóan szem előtt levő kertektől, mint a vágások közelében szétszórtan fekvő apró csemetektől, a melyekben az erdőőr csak hetenkint, az erdőgondnok csak két-három hónaponként, a központi ellenőrködő tisztviselő pedig talán csak két-három évenként fordul meg egyszer. Legkevésbé sem túlozok ezzel az összehasonlítással. A szétszórtan s nagyrészt nehezen hozzáférhető helyen fekvő nagyszámú csemeteket a legtöbb esetben valóban nem igen tekinti s nem is tekintheti meg gyakrabban sem az erdőgondnok, sem az ellenőrködő tisztviselő, főleg a mai viszonyaink között, a mikor a sok irodai munka oly nagy mértékben leköt mindenkit. Ha ehhez vesszük még azt is, hogy a magasan fekvő, nehezen megközelíthető kertcskébe senki sem megy olyan szívesen,

* L. «Az Erdő» II. évfolyam 7. sz. «A csemeték kifakadásának mesterséges elhalasztása. (Dd.) Szerk.

mint a fővölgyek mentén levő nagyobb kertekbe, a melyekhez kocsit vezet: teljesen megdől az elmélet, a mely a szétszórtan fekvő kisebb csemeteket pártolja.

Láttam én már 1200 m. tengerszint fölötti magasságban fekvő olyan csemeteket, a hol a gyomlálás alkalmával a csemetesorok közül a gyomokkal együtt a földet is mind kikapálták, úgy hogy a sorközökben képződött vályúszerű mélyedésben a csemeték gyökerei oldalvást mind kilátszottak. Az erdőőr ezt a kertet csak 1 1/2 órai folytonos hegymászás után érthette el a völgyből, a hol lakott. Az erdőgondnok távolosó lakhelyéről ha el is jött talán minden hónapban az erdőőr kerületébe, másfelé is lévén dolga, ehhez a kerthez évente legfeljebb egyszer vagy kétszer juthatott el. Bizonyára nem történt volna meg az említett hiba, ha a csemeteket lent, az erdőőr lakása közelében van. Kérdem már most: nem lett volna-e előnyösebb a lent, aránylag olcsóbban nevelt jó csemetét kiültetés előtt felvinni a hegyre, mint fent aránylag nagyobb költséggel kevés, silány csemetét nevelni a csemeteszállítással járó, igazán alig számbavehető költség megtakarításával?

A fővölgyek mentén fekvő állandó csemeteket rendszerint a munkások is szívesebben mennek és a járás-kelésre nem pazarolnak annyi időt, mintha távolosó kertekbe kellene eljárniok. Megművelésük, gondozásuk könnyebb és olcsóbb. Az ilyen csemeteket valóban «kert»-ek lehetnek, mert kertszerűleg művelhetők. Állandóan figyelemmel kísérhetők s minden szükséges munka a maga idejében végezhető bennük. Annyiszor és akkor gyomlálhatjuk, a hányszor és a mikor szük-

összeroskadtam és elővettem az egyetlen dolgot, mi megmaradt számomra, az édesapám revolverét és . . . és meg akartam halni. Nem vette-e észre, hogy az ilyen, úgynevezett nagy esetéknél az élettelen tárgyak sokkal okosabbak nálunk . . . Három hétig feküdtem élet és halál között, aztán fölgyógyultam. Testben ép, erős, egészséges vagyok, végzem dolgomat, kötelességemet, de a lelkem összeroskadt, megtört s nekem nincs jogom arra, hogy ehhez a ronchoz valakit láncoljak. Én elfelejtettem sírni, én nem tudok mosolyogni. Bennem nincs lendület, nincs hevülés, nincs harag, nincs öröm . . . Most ez frázisnak hangzik, de én tudom, hogy így van s ha felesége lennék, maga is megtudná hamar és akkor gyűlölné igazán. Lehetnek erős lelkek, kik kiheverik az ilyen csapást, én gyöngé vagyok és összetörtem . . .

— Azaz, hogy önző, irgalmatlan, kegyetlen módon önző — vágott közbe kemény hangon a férfi.

A leány csodálkozva nézett föl rá. Az eső kissé elállt, a fellegek oszladozni kezdtek és a szoba valamivel világosabb lett. Most jól lehetett látni, mily szabályos, finom, tiszta arc, mely ijedten néz a szemben álló férfi arcára.

— Maga haragszik? — kérdezte szeliden.

— Nem haragszom, csak csalódást érzek. Ekkora önzésről nem volt fogalmam. Mindig csak a nagy Én. Én nem tudok örülni, én nem tudok mosolyogni, én halott

vagyok. És egy pillanatra sem jut eszébe, hogy lehet valaki, kinek mosoly gyúl ki az arcán, kinek szemében föllobban az öröm lángja, ha önt meglátja. Mikor visszautasított, azt hittem, még mindig azt a másikat szereti, belenyugodtam és vigasztalni akartam, de most látom, hogy ön nem szereti sem őt, sem engem, mert nem tud szeretni senkit . . . A szerelemhez odaadás, önfeláldozás, másra való gondolás kell. Ön pedig nem lát mást, nem tud senkivel foglalkozni magán kívül. Nem, ne is kösse soha sorsát a máséhoz; boldogtalanná tenné azt, ki érzelmet keresne önnél és nem találna mást, mint önzést és ridegséget.

A leány riadtan hallgatott. Talán nem is hitt egészen a férfinak, de a hang hevessége, a szemrehányás indultatos volta megkapta lelkét. Aztán meg nő volt, nő, kinek lelkét semmi sem fogja meg olyan gyorsan és olyan erősen, mintha önzetlenségére, jóságára apellálnak. Szomorúan nézett a férfi szemébe, de azért kezét nyújtotta:

— Ne haragudjék reám, nagy szükségem van az ön barátságára. Ne hagyjon el, legyen barátom és aztán . . .

— Aztán? — kérdezte a férfi csillogó szemmel.

— Aztán majd meglátjuk, mert lehet, hogy én tévedtem egy kicsit, de lehet, hogy maga tévedett nagyon . . . Talán még se vagyok olyan lelketlen és önző teremtés, mint hiszi . . .

séges; a csemeteágyakat be- és kitakargathatjuk, árnykolhatjuk úgy, a mint az időjárás megkívánja; a megkérgesedett talajt felporhanyítjuk stb. Szóval, a szó szoros értelmében kertészkedhetünk az ilyen kertekben s nem kell megelegednünk azzal, ha a költségvetésben sablonszerűleg előirányzott teendőket úgy a hogy végrehajjtjuk akkor, a mikor lehet. Az elérhető nagyobb eredmény bőségesen megtéríti azt az esetleges költség-többletet, a mit a csemetek távolabbra való szállítása igényel.

Előnye a fővölgyekben alantabb fekvő csemetekerteknek szemben a vágások közelében elhelyezett, rendszerint magasabb fekvésű csemetekertekkel az is, hogy bennük a csemetek a melegebb klíma következtében s a tenyésztési időszak hosszabb voltánál fogva, gyorsabban fejlődnek, a mi sok esetben nem csekély megtakarítást jelent időben és költségben. A magas hegység 5—600 m. tengerszínfeletti magasságban fekvő völgyeiben a luczfenyőcsemete három éves korában olyan fejlettséget ér el, a melyet az 1000—1200 m. magasságban fekvő csemetekertben 5—6 éves korban.

Az az aggodalom, hogy az alacsonyabb helyen nőtt csemetek a magasabb fekvésű helyekre nem valók, a tudomány mai állása szerint nem indokolt. Sokkal fontosabb ennél az (a mire pedig nem igen szoktunk figyelemmel lenni), hogy magashegységi erdősítésekhez magasabb s viszont, alacsonyabb helyeken fogatosítandó erdősítésekhez alacsonyabb helyeken gyűjtött magból neveljük a csemeteket. Azt mondja dr. Cieslar is az erdei fák némely tulajdonságainak átöröklődése kérdésében végzett tudományos kísérleteink eddigi eredményei alapján, hogy «magashegységi erdősítésekhez hasonló helyről gyűjtjük a magot, de a csemeteket neveljük mélyebben fekvő helyeken, mert ott a gondozás könnyebb és a fejlődés jobb». (L. «E. L.» 1907-iki évf. 555. lap.)*

Azt a különbséget, a mi a nedvkeringés megindulásának időpontja tekintetében az erdősítendő területek és a csemetek nevelésének helye között létezik, könnyen ellensúlyozhatjuk azáltal, ha a csemeteket egy időre akár a Máramarosban szokásos hóvermekben, akár az először Pájer István által kipróbált vagy pedig az Urbanovszky Béla által ajánlott egyszerűbb módon helyezük el. Erre nézve utalok a többek között Kaán Károlynak «A tenyésztés megindulásának mesterséges elhalasztása ültetésre szánt csemetékénél» czim alatt az «E. L.» 1900-iki évfolyama 143. és következő lapjain megjelent közleményére.**

Sok esetben megnehezíti a nagyobb, állandó jellegű csemetekerteknek a fővölgyekben vezető utak mellé való telepítését az a körülmény, hogy az ilyen helyeken csemetekerteknek alkalmas szabad területet nem könnyen találunk. Az ilyen esetekben a völgymenti erdőkben kereshetünk s rendszerint találunk is megfelelő helyet csemetekertünk számára. Nem szabad visszariadnunk az

* L. még «Az Erdő» III. évf. 2. sz. «A luczfenyő átöröklő tulajdonsága.» (-h) Szerk.

** L. még «E. L.» 1894. VI., 531. o., 1897. II., 130 o. és «Az Erdő» 1908. évi 7. füzetét. Szerk.

erdőirtástól (s az ehhez esetleg szükséges felsőbb engedély kikérésétől) sem, úgy fogván fel a dolgot, hogy az erdőnek mintegy kötelessége saját maga felújításáról gondoskodni s helyet adni a csemetek neveléséhez szükséges csemetekertek számára.

Természetes, hogy állandó jellegű, nagyobb csemetekertek telepítése esetén sem szabad egy erdőgondnoksági kerületben egy csemetekerttel megelegedni, hanem több kertet kell berendezni, egyrészt a munka és felügyelet czélszerű megosztása kedvéért, másfelől azért, mert így kevésbé vagyunk kitéve annak a veszélynek, hogy valamely nagyobb elemi csapás (nagy szárazság, fagy, rovarkárok stb.) egyszerre minden csemeténket tönkretegyje.

A csemetenevelés körül a kincstári erdőknél is tapasztalt hibákra és hiányokra való tekintettel a múlt év végével a földművelésügyi miniszter úr az összes kincstári erdőhatóságokhoz és erdőrendezősekhez egy körrendeletet intézett, kiegészítéséül azoknak a rendeleteknek, a melyek ebben az irányban eddig csak egyes erdőhatóságoknak, esetről-esetre adtak ki.

Ez a körrendelet bizonyára sokat fog lendíteni a kincstári erdőknél a csemetenevelés ügyén, ha lényegében következetesen és szigorúan fogják végrehajtani.

(Folytatása következik.)

Utasítások sörtevadállomány létesítéséhez.

Irta: Gy. Gy.

A sörtevad hazánk szerte ősidőktől fogva állandó üldözés tárgyát képezte. Erdészeti és vadászati szaklapjainkban ismételtelen rámutattam arra a haszonra is, a melyet a tagadhatatlanul alkalmatlan helyeken is jelentkező sörtés vendég az erdő és mezőgazdaságnak esetenként szolgáltat. Igaz, ez a haszon a kártékony pajorok és a mérges kigyók pusztításával körülbelül aztán ki is van merítve, viszont a károsítását felpanaszoló kifakadásoknak se vége, se hossza. A tengeriben, a burgonyaföldeken, legfőként pedig az erdő zsenge facsemeteiben okozott vadsértés kártételek elvitázhatatlanul elég nagy arányúak ahhoz, hogy őket vadászatuk és húsuk révén egyaránt kedvelt objektumokra való tekintet nélkül mindott irtsuk, pusztítsuk, a hol erdő, mező, sőt kertkulturáinknak kárára válnak. Nagyon is érthető tehát, hogy az a nagyarányú, állandó pusztítás, a melynek őket nem csak a honfoglalás korától, hanem az ősidők homályába vesző nemzetek idejétől kezdve, mind e mai napig nem csak hazánkban, hanem Európaszerte részesévé tettük, korántsem tekinthető alaptalan állatüldözésnek. Szemben állott ő bizony minden idők folyamán az emberrel és annak kulturáival. Érthető tehát ezek után, hogy hazánk egyes félreesőbb tájait leszámítva, a hol még kénye-kedve szerint búgathat, görgethet, manapság is általában sok olyan vadászterületünk akad, a hol a terület tulajdonosa, már csak a változatosabb vadászkedvtelések szempontjából is, vajmi szívesen visszavarázsolná azokat a szép időket, a midőn a hatal-

mas agyaras csörtetett a rengeteg mélyében, vagy midőn a gondos anyasertés a fehér szirmait épen hullatgató vadcsereznyevirágzás szakában dédelgette virgoncz apróságait.

Tényleg több olyan rengeteg kiterjedésű vadászterület akad ma már hazánkszerre, a hol a sörtevadállomány pompásan tudná létfeltételeit biztosítani a nélkül, hogy állományával épen számbavehetőbb károkat okozna; hiszen bizonyos rendszerességgel üzött tizedelgetésével kártételeinek mindenkor határt szabhatnánk. Sajnos, a vadsertés kondáknak a legtöbb helyt ma hire-hamva sincs; kipusztították azt évtizedek vagy talán még régiebb idők óta. Az ilyen területeken, a melyeknél a sörtevadat a kulturáktól kellő ellenőrzéssel távol lehetne tartani, nagyon is kívánatos objektumként nem egyszerűhajtának az egykor folyton korholt, üldözött sörtevadnak legalább bizonyos százalékát visszaszerezni. Hiszen meg volnának ehhez a természetszabta létfeltételek; sőt egy regenerálandó sörtevadállomány újjáteremtéséhez megvolna a jóakarát és az igyekezet is; ámde hiányzik a gyakorlati kivitelhez szükséges előtapasztalat, némi útbaigazítás stb., már pedig az ilyenek hiányában megkísérlett újjátelepítések legtöbbször eredménytelenek maradtak. Megkíséreljük tehát, legalább rövid körvonalak között azokat a módokat és eszközöket megismertetni, a melyek az ilyen újjátelepítések kísérleteit eredményessé tehetik.

Az addigi telepítési kísérleteknek nagy hátránya volt a sörtevad általánosan ismert kóbor természete. A tetemes költséggel és még több fáradsággal gondozás alá vett friss állomány az új területről rendszerint messze elkóborolt, legtöbbszörre olyan tájakra, a hol korántsem fogadták örömmel, hanem igyekeztek a kulturák ellen irányított garázda útjainak teljes kipusztítása által hamarosan határt szabni. A hiba az volt, hogy a sörtevadállományt létesíteni kívánó vadászterület-tulajdonosok legtöbbször, a sok nehézség árán beszerzett állományt zárt parkok elszigeteltségében vette gondozás alá, hogy így aztán a zárt területen belül legalább lövöldözés útján eléghesse ki ebbeli vadászkedvetlenségét.

A rengeteg berendezési és fenntartási költségeket emésztő ilyen parkkülönítmények állománya állattaniilag czélszerűtlen, a vadászembernek pedig igazi élvezetet sohasem fog nyújtani. Elkerített vadaskertek sörtevadállományának lelövöldözgetése nem vadászhoz illő szórakozás. A ki sörtevadállományt kíván magának létesíteni, az kizárólag a szabad területek tág keretében fog eredményt elérni. Itt aztán elsősorban a rendelkezésre álló pagonyok mineműsége is irányadó. Minél csekélyebb értéket képvisel egy-egy pagony, és így minél jelentéktelenebb összegre rüg az a kártétel, a mit sörtevadunk az otthonául választott pagony egyik-másik részében okozni képes, annál alkalmasabb területként lehet azt a betelepítendő sörtevad számára megtartani. A silányabb minőségű erdő, ha ilyet épen üzemben tartani kívánunk, kétségtelenül legczélszerűbb tehát e czélra; persze az ilyen terület sem nélkülözheti azokat a megfelelő buvóhelyeket, a melyekre a sörtevadnak tél

és nyár szakában egyaránt szüksége van akkor, ha létfeltételeit biztosítani akarja. A mai erdőgazdaság modern színvonala mellett vajmi nehéz feladat az ilyen silányabbnak minősíthető erdőterületet, az erdőkultiválás teljes mellőzésével, a sörtevad korlátlan garázdkodásának kiszolgáltatni. De talán erre nincs is szükség; teljesen elegendő, ha a kiszemelt terület egyes rejtkehelyekül alkalmasabbaknak látszó pontjain, a ki-mélet alá vont vagy az esetleg épen külön is betelepített sörtevadállományt zavartalan békében hagyjuk, s csakis oly területekről igyekszünk őket állandóan továbbavartatni, a hol erdei ültetéseinknek és vetéseinknek, legyenek bár azok silányabbak is, kárára lehetnek. Új betelepítés esetén a természetnek magunk is kezére járhatunk azzal, hogy a pagony alkalmas szárazabb pontjain ásóval, kapával, bozótnemű elültetésének segítségével megfelelő buvóhelyeket teremtünk. A buvóhelyeket aztán, legkivált a telepítések első évében, állandó ellenőrzés alatt kell tartanunk. Ha esővíz, avagy hólé az ilyen rejtkehelyek száraz, meleg vaczkát átáztatná, vagy épen alámosná, kellő időben mindenkor gondoskodni kell arról, hogy a sörtevad hozzájuthasson a kellemetlen, zord idők szakában a biztonságot nyújtó rejtkehelyek melegéhez. A makktermő tölgyesek kétségtelenül elsőrangú otthont szolgáltathatnak a sörtevad számára; az ilyenek aljában a sörtevad csakhamar otthonosan berendezkedik. Az itt létesítendő szárazabb aljú mélyedéseket aztán olyan pontokon kell számukra megásni, a hol a víz azokat alá nem mossa. A pagony alkalmas pontjain beállított ilyen rejtkek fenntartása s azok ellenőrzése nem sok gondot és fáradságot igényel. A földhányások szárazzá tételéhez alkalmas anyagot fuvar útján lehet a pagonyba szállítani. Legmegfelelőbb anyagot ad e czélra az építések, főként házlebontások körül megmaradó kőpor, téglá, kötőrmelék. Az ilyesmi, a míg egyrészt szárazon tartja a rejtkehelyeket, másrészt azért is czélszerű, mivel abban a vadsertés nem turkálgat, míg ha egyéb termőföldfélék, vagy épen konyhahulladékokkal telített szemétdomóterméket fuvarozunk ki számukra, ott ugyancsak szakadatlanul folyik a turkálgatás mivelete.

Sörtevadbetelepítések céljából a pagonyok megfelelő pontjain körülbelül méternyi mélységű és ugyanolyan szélességű árkokat lehet vonni. A szerteszt ágazó árkok aztán egy-egy katlanszerű mélyedésbe torkolhatnak. Az ilyen földkatlanok átmérője 2—3 méternyi lehet. Minél tekervényesebb az árkolat, annál több rejtkehelyet tud abban magának az óvás alá vett sertéskonda biztosítani. A beomlás veszedelme ellen némi kövezéssel lehet az árkolást megszilárdítani. A kövezés közt nem örömezturkálgat a kényes orrmányú, puha talajt kedvelő sörtevad. Az így létesített rejtkek időnként mindig szemmel tarthatók, ám azért sohasem szabad az ellenőrzést a zaklatásig vinni; ez esetben a konda ott soha állandó tanyát ütni nem fog.

Az árkolással és a kikövezéssel azért az óvómunkálatnak csupán első részét végeztük. A száraz alapú mélyedések valamennyiét most már száraz lombfélével

vegyes tülevelekkel kell bőségesen teleszórni, végül pedig az árkokat galyakkal, ócska léczneművel, karókkal, deszkával, sőt kőnehezékekkel kell akként leföldni, hogy azt az eső vagy viharok meg ne rongálhassák. Az így karba helyezett rejtekek aljában a sörtevad csakhamar menhelyet keres és talál magának; a hozzá vezető benyíló réseket hamarosan csapává avatja, hogy aztán az év minden szakában tanyahelyet tartson ott magának mindaddig, míg őt onnan magunk tova nem zavarjuk.

A kerek, még czélszerűbben ovális alakúnak hagyott nagyobb mélyedések fölé is hasonló tetőzetfélék alkotunk. Ha a tetőzéssel így elkészültünk, czélszerű most már az összes lefedett rejtekhelyek tetőzetét termőfölddel vegyes avarral teleszórni; egyrészt így az eső, a hó ezt lassanként szilárdabbá formálja, másrészt az egész alkotmányfélébe a szél magot is hord, a mely ott gyökeret ver, s így az kevésbé lesz feltűnő a sörtevad előtt, úgy hogy az előbb-utóbb gyanútlanul fog a kellő biztonságot nyújtó rejtekben állandó tanyahelyet ütni.

Hogy alkotásunknak minél természetesebb külszine is legyen és egyben ez az erdő természetszerűségét se sértse, körülbelül tíz méternyi átmérőjű területen az árkolástól jobbra-balra 1—1.50 m. magas tülevelűeket ültethetünk. Viszont közel az árkolás szélére málna- vagy szederbokor csemeték kerülhetnek. Ez utóbbiaknak tüskés iszalagja aránylag rövid idő alatt teljesen befutja a mesterséges alkotmányt, s így ott idővel a leggyakorlatabb szem sem fogja a mesterséges védtanya jelenlétét megsejteni.

Néhány kapavágással a kissé szabadon hagyott ároknyílásokhoz csapaszerű irányvonalakat vághatunk; minél kevesebb mértani pontossággal tesszük ezt, annál kevésbé fog a vad gyanakodni.

E rejtekek létesítése nem nevezhető költségesnek. Ha aztán területeink más pontján is kívánunk utóbb ilyeneket létesíteni, az előbbivel pedig felhagynánk, ez utóbbi fenyő- és szederneműivel, erdőinknek csakhamar kiegészítő tartozékává alakul.

Ha ekként a betelepítendő vad rejtek- és menhelyeinek létesítésével elkészültünk, ne feledkezzünk meg természetszabta megfelelő pocsolyahelyekről is gondoskodni. Melegebb évszakok táján a kénye-kedve szerint elfetregő sertéskonda ezeket nem is nélkülözheti. A hol maga a természet nem gondoskodott a pagonyok egyes pontjain forrásvizek meggyülemlése útján egy-egy ilyen pocsolyahelyről, ott a pagonyainkban fakadó vagy átfolyó vizeket alkalmas pontokon magunk gyűjthetjük kisebb-nagyobb medenczékbe. Vajmi csekély fáradozás árán teremthetünk így a sörtevad számára minden tekintetben megfelelő mocsarakat, és pedig a kondák számához mérten, területeink három-négy, esetleg több pontján. A tócsák és fekhelye közt a sörtevad mihamarább állandó csapákat fog létesíteni. E csapák mentén alkalmas pontokon *magas leseket* tarthatunk fenn, a melyekről aztán bármely időben szemmel kísérhetjük védenzeinket. A telepítés és honosítás első, sőt második évében a lövöldözéssel csinyján kell bánnunk; ellenesetben az amúgy is bizalmatlan, sőt állhatatlan ter-

mészetű sörtevadat helyhez kötni sohasem fogjuk. Második év leteltével aztán görgetés szakában a küzdő kanok egy-egy kívánatosabb példányát bizvást már célba is vehetjük.

A mi most már magát a sörtevad betelepítését illeti, az nem lévén épen oly kényes vad, meghonosításával az év bármely szakában megpróbálkozhatunk. A földolog, hogy eleinte zárt területeken tartott sörtevadat igyekezzünk beszerezni, mely semmi esetre sem fog elkalandozni, míg a nyílt területekről teljesen vad állapotban beszerzett rakoncátlan vaddal vajmi csekély eredményt fogunk érni. A zárt területekről beszerzett szelidebb anyag, ha létfeltételeiben huzamos időn át nem zavargatjuk, csakhamar olyan természetet ölt, hogy azzal a vadászkövetelményeknek is mindenképen meg fog felelni. A betelepítettek esetleges elkalandozási hajlamainak szelid sertéskondák hozzáadásával szokták elejét venni.

Kárpáti hegyvidékeink erdődús pontjairól beszerzett házisertéskondák e célra a legalkalmasabbak, annál is inkább, mivel ezek az idő viszontagságaival szemben is sokkalta ellentállóbbak és edzettebbek, mint az alföldi enyhébb tájakon nevelkedett kényesebb természetű sertésfélék. A beszerzett vadsertéskondát lehetőleg az árkolások rejtekeinek közvetlen közelében létesített elkerített helyre kell behajtani; itt aztán legalább is annyi számú házisertés példány hajtható melléjük, a mennyiből a vadkonda áll. A vadsertés tüstént megbarátkozik legközelebbi atyafiával, a házisertéssel olyannyira, hogy pár nap multán alig fogunk kettejük viselkedése közt eltérést találni, csupán külsejük fogja az egymástól elütő két fajta különbségét elárulni.

Tápszerű eleinte burgonyát, vadgesztenyét, esetleg némi húsmaradékot nyújthatunk nekik. A tápanyagot az elkerített hely különböző pontjain kell elszórni. Lassanként folyton tágíthatunk az elkülönítmény korlátain azzal, hogy a kerítésfélék fokozatosan kifelé toljuk; egyben pedig lassanként utat nyithatunk nekik az árkolások rejtekhelyei s az azokat övező fenyvesek és bozót-félék sűrűi felé. Itt aztán lassanként a sörtevad maga fog a kinálkozó alkalommal élni s be-bevonul a rejtekeket övező sűrűbe. A házisertés, ellentétben a vadsertéssel, az ilyen sűrűket föl nem keresi s így folyton távolodni fognak egymástól; a sörtevadat előbb-utóbb már csak a szokott napi etetés fogja a belterület egyes pontjaira visszacsábítani, míg éjjente s az etetés idején kívül eső nap szakában előszeretettel fog rejtekei közé húzódozni.

Mihelyt a sűrűben, sőt a benyíló rejtekek sötétjében lassanként állandó tanyázó helyet vett, a kerítést lassanként teljesen leszedhetjük, segítségünkre volt házisertéskondánkat pedig, ha lehet, haza hajtogathatjuk; ám czélszerűbb azokat esetenként kilövdözögetni.

Sörtevadkonda betelepítések esetén, a nemi arányt 1:3-ban szokták megállapítani. Megesik, hogy a betelepítést előmozdító házisertéskonda el-elvegyül a sörtevaddal; elvégre kárt nem vallunk ezzel kereszteződések esetén sem, miután már az első típus is inkább a sörtevadra emlékeztet; míg a további leszármazók határo-

zottan vadsertés karaktert öltének. Az első leszármazottak különbsége is inkább csak bonczani eltérésekben nyilvánul, főként a koponyaalkatnál, a mely a vadsertésnél magasabbra nyulik, mint a szelidnél. A második generációnál aztán ezt az eltérést sem fogjuk észlelhetni.

A mi az etetést illeti, ezt kétségtelenül folytatnunk kell bizonyos időn át akkor is, ha sörtevadunk otthonát immár teljesen nyíltá tettük. Legcélszerűbb az etetést addig folytatni, a míg a betelepítést követő második görgetés szaka elmúlt. Ennek elteltével a vadsertés bizvást magára hagyható, úgy hogy legfeljebb zordabb telek szakában kell a szükséghez képest némi tápneműről gondoskodni.

Mire aztán a második görgetés szakának eredményeként a vadkocza malaczkot is nevelt, tetszésünk szerint lövöldözhetjük a fölöslegessé vált agyaras állományt. Az a költség, a mit az előző két idény alatt a sörtevad betelepítésének állandósulásáig, az etetés kiadásaira kellett fordítanunk, bizonyára megtérül egyrészt a várható vadászélvezet, másrészt a vad értékesítése révén is. Az így létesített új állomány túlszaporodásával szemben a kellő egyensúlyt a kondatulajdonosok vajmi csekély gonddal képesek immár betartani.

Kutyák betegségeiről.

Irta: Kukuljevič József dr., m. kir. állatorvos.

Vadász-, erdész-embernek hivatása közepette mi volna a legkedvesebb segítőtársa, kísérője más, mint hűséges kutyája. Vadász-embert e nélkül elképzelni se lehet, sőt tudok magam egy esetet, midőn egy erdészt régi kutyája, meghitt barátja, még a síron túl is elkísérte és a végtisztességen olyan jelenetet produkált, hogy mindenkinek könny jött a szeméből. De erről majd máskor emlékezem meg. Egy hozzám intézett szakkérdés készítet engem arra, hogy a kutyák betegségével behatóbban foglalkozzam, megismertessem tisztelt olvasóimmal a kutyák egyes betegségeit, azoknak tüneteit, tanácsot adjak azok mikénti kezelésére, mert hisz tudvalevő dolog, hogy az a szegény erdőaltiszt küzd a mindennapi élet nehézségeivel, családi gondjai, gyermekei iskoláztatása ügyis túlságos anyagi áldozatot rak vállára és bizony nem igen tellik arra, talán a tizedik faluból orvost hozatni beteg, sokszor nagyon is értékes kutyájához. Tudok ugyan arra is esetet, hogy ily áldozatot is meghozott valaki, ő maga pedig egy hétig koplalt.

A kutyáknak igen sokféle betegségük van, az közismert dolog és bizony elég érzékeny is a betegségekkel szemben, annál inkább gondos kezelést igényel, a mi a legtöbb esetben magában véve is gyógyító hatással van.

A kutyák betegségeivel nemcsak manapság foglalkoznak, de irodalmi adatok szerint a görögök már Krisztus születése előtt 1200 évvel foglalkoztak kutyák gyógykezelésével.

Manapság megkülönböztetünk fertőző betegségeket (veszettség, szopornyicza), azután az idegrendszerre vonatkozókat, a melyeket különösen az agyon keresztzett faj-

táknál észlelhetünk, továbbá az egész szervezetre kiterjedő megbetegedéseket.

A veszettségen kívül egyik legsúlyosabb betegség, mely kutyáknál igen gyakori, a szopornyicza, azonkívül a nőstény kutyák ellési görcsei (Eklampsia puerperalis). Különösen erdész-, vadász-embernek van ezzel sok dolga és összeeseréli rendszeren más betegséggel, nem ritkán a veszettséggel. Ezt a betegséget rendszeren fiatal állatok kapják meg, a mely betegség a fogzással szokott kapcsolatos lenni, de előidézhetik e betegséget nagyobb mennyiségű férgek a gyomorban és belekben, de leginkább hajlamosak az angolkóros kutyák, továbbá a helytelenül gondozott, táplált és elkényeztetett állatok.

Az eklampsia ideges tünetekben mutatkozik, a menyenyiben hirtelen fellépő, rendszerint többször ismétlődő, de hevenyen lefolyó görcsös tünetek mutatkoznak. Ezt a betegséget népies nyelven nyavalyakórságnak nevezik, mely azonban nem az. Az eklampsia esetében gyakran látunk a görcsök jelentkezése előtt egyéb ideges tüneteket, nyugtalanságot, ide-oda futkosást, étvágytalanságot, gyakori fölilyedést. Ezt követik azután a görcsös tünetek, melyek az egész testre kiterjednek és végül az állat eszméletlenül terül el. Ez azonban rövid ideig tart és elmúlik. A betegség súlyosbodásával azonban a görcsös tünetek mind hevesebbek lesznek s tartósabbak, gyorsabban ismétlődők és itt már az a veszély fenyeget, hogy az állat görcsök között kimulik. Ha a görcsös tünetek súlyosabb jellegűt öltének és egyes rohamok hosszabb ideig tartanak, úgy mindenesetre aggályos a beteg állat felgyógyulása.

A betegség rendszeren elkényeztetett, nemesebb fajtájú nőstény kutyáknál mutatkozik szülés után. Az előidéző okokat nem ismerjük; sokan az állat félelmének, meg hűlésnek, a kölykök eltávolításának tulajdonítják a betegség fellépését, ez azonban még határozottan megállapítva nincs. A fellépés idejére nézve is eltérők a vélemények. Vannak, a kik a vemhesség utolsó idejében észlelték, mások az ellés után 50, sőt 60 nappal, de leggyakoribb, hogy az ellés után rövid idő múlva jelentkezik és különös az, hogy rendszerint könnyű ellés után következik be.

A tünetek, a melyek ilyenkor jelentkezni szoktak, a következők: Az állatok leelés után bizonyos félelmeséget, izgatottságot mutatnak, nehezen lélegzenek, nyöszörögnek, a szemei kipirosodnak; ha a betegség súlyosodik, úgy az állatok már rövid idő múlva bizonytalanul, tántorogva mennek, sőt ez annyira fokozódhatik, hogy az állatok hátsó lábaikon állani sem tudnak, összerogynak és mereven kinyújtva fekszenek. A merevség olyannyira erőt vesz, hogy az ízületeket még a legnagyobb erőfeszítéssel sem lehet behajtani. Az izmokban görcsös rángatózás látható. Az állat rendszerint nem veszti el eszméletét, sőt környezetére figyel, de néha oly izgatottan, hogy még gazdája keze után is kap, ha az feléje közeledik, esetleg meg is harapja. Az állat nézése merev, félelmes, lépése annyira nehezített lehet, hogy száját kinyitja, nyelvét kiölti, szájában nyál gyülemlik össze, a görcsös rágási mozgások folytán.

Szívverése igen szapora, étvágya általában nincs, valamint elmarad az ürítés, vizelés és a tejlés is.

A kezelés ilyenkor háziszerekkel is történhetik. Fő követelmény a nagy nyugalom, az állatot minden ingerlékenységtől megkímélni, főleg arra hatni, hogy hashajtókkal az ürülés elősegíttessék; erre a célra legalkalmasabb egyszerre 10 gramm riczinus-olajat beönteni az állat szájába. Ez mindig kéznél lehet, hűvös helyen eláll, nem romlik. Tanácsos azonkívül az állatot, különösen a fejét hideg vízzel többször leönteni, azonkívül megfelelő, könnyen emészthető táplálékot adni. A betegség súlyosbodásával injekciók adandók, de ezt csak szakember végezheti, mert a szerek mérgek lévén, csak szakembernek szolgáltatnak ki a gyógyszerárban.

Gazdasági tanácsadó.

Rovatvezető: Hreblay Emil m. kir. gazdasági felügyelő.

Rendellenességek a tojásképződés körül. A tojásban a rendellenes képződések éppenséggel nem tartoznak a ritkaságok közé. A leggyakoribb korcsképződmény az ú. n. áltojás, mely csak tojásfehérjéből és héjből áll, a tojás széke pedig hiányzik belőle. Vannak olyan tojásfehérjetömegek is, melyeknek héjuk síncs, csak vékony bőrrel vannak bevonva.

A tudósok ezeket szűztojásoknak nevezik. De szűztojásnak szokták nevezni az olyan tojást is, a melynek megvan a sárgája és a fehérje is, héja azonban nagyon vékony vagy egészen lágy. Az ilyen tojás a mézhiányban szenvedő vagy túltáplált tyúkoktól szokott származni. A lágy héjú tojás úgy keletkezik, hogy a képződő tojás a petevezetéknek mézselválasztó részén igen gyorsan halad át. Az ellenkező eltérés, a nagyon erős mézlerakodás, a mely olykor érdessé teszi a tojás héját, sőt néha dudorodások is találhatóak rajta a sok mézstől.

Az úgynevezett réteges tojás akkor keletkezik, ha a petevezeték fehérjemirigyei gyulladással állapotban fehérje helyett fibrines-anyagot választanak ki. Ha ilyenkor a petevezeték fala még egészséges, tojáshoz hasonló képletek keletkeznek, melyek néha aránytalan nagyságúak; a strucztojás nagyságát is elérhetik. Mivel a fibrin elválasztása csak lassan történik, a fibrin-anyagok a hagyma pikkelyleveleihez hasonlóan, rétegesen helyezkednek egymás fölé, a mitől a réteges tojás származik.

Kéttős sárgájú tyúktojás sem éppen szokatlan. Sokkal ritkább a több tojásból összetett vagy összenőtt tojás. Ebben két-három tojás szorosan egymásra helyezkedik s közös mézhéj veszi azokat körül, vagy csak méz ragasztja össze úgy, hogy az egyes tojás az egybeolvadás helyén megismerhető.

Néha a tojásban más, kisebb tojás van, a mikor a fehérje valódi, kész tojást foglal magában. Az ilyen belső tojás ritkán rendes alakú s úgy keletkezik, ha az előbb képződő zárt tojás még nem kész állapotban nagyon sokáig volt a petevezeték felső részeiben, a hol a fehérjekiválasztás történik.

Eltévedt tojásoknak nevezzük azokat, a melyek a

petefészekből való elszabadulásuk után a hasüregbe kerülnek, a helyett, hogy a petevezetékbe jutnának s azután kemény, sárga, szarúnemű anyaggá száradnak. Nagy ritkán megtermékenyített tojás is kerülhet a hasüregbe, a mely ott ki is kel, de nyomban el is pusztul, a mi a tyúk elpusztulását is föltétlenül maga után vonja.

A tojás héja többnyire tiszta fehér, csak az ázsiai tyúkfajok és kereszteződések raknak sárgahéjú tojást. Az olyan tyúk tojásai azonban, a melyik sok makkot eszik, főzés közben megbarnulnak, mert a tojás belsejének vastartalma a csersavval összeköttetésbe lép.

Néha a tojásfehérjében vércsepp található; más esetekben pedig az egész fehérje véres. Ezt annak a finom nyálkahártya véredényeinek az elszakadása idézheti elő, a mely a széket a petefészekkel szorosan összeköti. Néha fehér vagy szürkés mézsdarabkák is előfordulhatnak a tojásban.

Rendkívül ritkák a tojásban az élősködők. A tyúk mintegy 19 különböző féregnek ad szállást és mégis elenyészően csekély esetben találtak férget a tojásban. A baktériumok Zörkendorfer szerint kívülről, a sértetlen héjon keresztül jutnak a tojásba. Ide tartoznak a rothadó tojás sajátságos hasadó gombái, továbbá a betegséget okozó baktériumok: a kolerabaktériumok és tífuszbacillusok is bejuthatnak ily módon a tojásba.

A tyúktojásban az a fehér kocsonyanemű sodrott zsinórszerű képlet, a melyet a közönség olykor féregnek tart, a jégzsinór, mely a tojáshoz tartozik és az a feladata, hogy a tojássárgáját a felszínén levő tojás szemével, a miből a csirke képződik, nyugodt, úszó helyzetben tartsa.

(bl.)

Kajszi és őszi barackfák ültetése. A csontmagú gyümölcsöknél, így a kajszi és őszi barack kiültetésénél is szabályszerűen kell eljárni, különben nem lesz eredményes a munkánk. Ezen fák rendszerint mint egyéves csemeték lesznek kiültetve, mert ennél idősebb korukban nehezen fogamzanak. Az egy-kétéves facsemete egy szép vezérhajással és kifejlett gúlaalakú oldalágazattal bír, melyek erős növések ugyan, de kevésbé ellentállóképesek, minnek következménye, hogy ily fák sok esetben elszáradnak, ha nem lesznek helyesen kezelve. A pusztulást hatásosan lehet ellensúlyozni azzal, ha a fiatal csemetét alaposan visszavágjuk és pedig az éves vesszőket, azok erősségéhez képest felére vagy kétharmadára metszszük vissza és mindig egy kifelé álló szemre. A korona visszametszésénél határoz az is, hogy milyen erős a csemete gyökérzete; általában itt azt mondhatjuk, hogy minél erősebb a gyökérzet, annál kevésbé kell a vesszőket visszavágni és viszont. Az ültetést tavasszal, az erősebb nedvkeringés megindulása előtt kell végezni. Az őszi barackfélét 2—3 méternyire lehet egymástól ültetni.

Fészektojás készítése. Ha azt akarjuk, hogy a tyúkok mindig egy bizonyos helyen rakják le tojásikat, úgy célszerű a fészekben állandóan egy tojást tar-

tani; erre a célra legalkalmasabb a műtojás, a melyet a következőképen készíthetünk: egy rendes tyúktojást mindkét hegyesebb végén tüvel vagy árral kifúrunk, annak tartalmát a nagyobbik nyíláson keresztül kifűjük s a tojás héját gipsz- és vízből készíthető hig péppel kiöntjük. A mint a gipsz megkeményedett, a fészektőjást használatba vehetjük. Az ilyen fészektőjásnak az az előnye, hogy azt a tyúkok nem tudják a többtől megkülönböztetni, míg mi azt súlyáról könnyen föl ismerhetjük. (—h.)

Rózsarozsda elleni védekezés. A rózsarozsdától vagy rózsauiszkóktól (*Phragmidium rosarum*) megtámadott rózsaleveleket gondosan le kell szedni és el kell égetni. Czélszerű továbbá az ilyen rózsákat már kora tavasszal képporral (ecset vagy fúvó segítségével) meghinteni, hogy ezáltal ezt a gombabetegséget már csirájában elnyomjuk. (—h.)

Különfélék.

Nyugdíjbiztosítás. Gróf Wenckheim Dénes, Békés vármegyei dobozi uradalma K. Molnár János erdőőrt, az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztárnál, a rendes tagok I. csoportjában, kétszeres tagsággal nyugdíjra biztosította.

Haláleseti segély. 400 korona haláleseti segélyben részesítette az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár özv. Tóth Ferencznét, kinek férje, Tóth Ferencz, gróf Festetics Tasziló háromfai uradalmában mint erdőőr állván szolgálatban, szolgálat közben vad-orzók által lelövetett. Nevezett elhunyt erdőőrt az uradalom biztosította volt a fent megjelölt pénztárnál.

Franciaország erdősége. Franciaországban 3.131,114 hektár erdőterület van állami kezelésben, melyből 1.186,118 hektár állami erdő, 1.944,993 hektár pedig községek és nyilvános intézetek tulajdonát képezi. A magánkézben levő erdők területe 6.217,090 hektár, úgy hogy egész Franciaország erdőterülete kerekén 9.350,000 hektárt tesz ki.

A denevér a gyümölcsösök és kertek egyik leg-hasznosabb állatja, mert rengeteg mennyiségű rovar pusztít. Ha a fecske rovarpusztító teljesítményét 100-nak vesszük, akkor a denevér értékjegye, mint teljesítő képesség 150-re, a sündisznóé 60-ra, az uhué 50-re, a varangyosbéka és a vörösbecge értékjegye pedig 45-re tehető. A ki tehát a sokak által érthetetlen okból üldözött denevért megöli, az a gyümölcsösöket érzékenyen megkárosítja.

Fegyvercsövek tisztítása. Hogy az orvosi műszereket az elrozsdásodástól megóvják, fertőtlenítés után egy százalékos szódavízoldatban szokták azokat megfőzni. Az ilyen alkáliás folyadék megakadályozza az utórozsdásodást

és a műszerre tapadt piszok is könnyebben leválik, mint hogyha azt csak tiszta vízzel mossák le. Ezt a tapasztalatot egy vadász igen jó eredménnyel használta fel a fegyvercsövek tisztítására. Eljárása a következő: egy liter vízben forralás közben feloldott egy evőkanál közönséges szódát (natrium carbonat), olyat, a melyet csaknem minden háztartásban használnak. Ebbe az oldatba belemártotta a kőcczel körülcavart tisztítóveszszőt, azzal a fegyvercsöveket párszor kihúzta, a piszkos kőcczet eldobta, másikkal pótolta és az eljárást megismételte. Ez a legtöbb esetben elég is volt arra, hogy a fegyvercsövekből minden lőpormaradványt eltávolítson. Azután a csöveket tiszta, száraz kőcczel kitorülte és valamely jó, savmentes olajjal vagy zsiradékkal bekente. A mióta ezt az eljárást alkalmazza, azóta állítólag nem ismeri a fegyvercsövek megrozsdásodását. Kísérletet tett a savtartalmú lőpormaradványt szalmiákszeszszel neutralizálni, de azt tapasztalta, hogy a szenny nem oldódott fel olyan gyorsan és azonkívül éppen e miatt tovább is tartott a tisztogatás és a rozsdásodás mégis csak bekövetkezett.

Korszakos ötlet. A «Szövetkezés» című gazdasági folyóirat olyan ötletéről ad hírt, mely, ha beválik, joggal elmondhatjuk, hogy nincs többé szegény ember a világon.

Levitzky orosz tábornok, kínai tapasztalatait tovább fejlesztve, olyan módját találta ki a buzatermelésnek, a mely mellett a vetőmagszükséglet leszáll az eddiginek századrészére, egy holdnak termése pedig úgyszólván megszázsorozódik.

Eljárása következő: A jól megmunkált és mélyen felporhanyított földbe 30 centiméter mélységű, dugóformájú lyukakat ás. Minden lyuk fenekére 3 centiméter mélységbe beleültet a közepén egy buzaszemet. Mikor ez kikel, beteríti három centiméteres földréteggel. Ez alatt az egyetlen csira elbokrosodik legalább tíz ágra. Ezt a tizágú bokrot, mihelyt kikel, ismét elföldeli s kap belőle száz hajtást. Ezzel hasonlóképen jár el és már a negyedik fődésben ezer gabonaszál tör felszínre. Ezt megismételte ugyanazon fészekben hatszor és állítólag húszezer szálíg fölvitte egyetlen szemnek elszaporodását.

A leírás szerint a gabonaszár ezen erőmegosztás folytán nem — mint gondolnók — hogy talán elesenevész, hanem inkább hihetetlenül megerősödik és a szemet is arányosan nagyobbra növeli. A földben csodálatosan gazdag gyökérhálózat támad és így nincs lehetlenség a leírt termési módnak kivételére nézve. A mi egyelőre magyarázatra szorul, csak az a körülmény, vajjon hogyan talál ez a temérdek buzaszár és kalász megfelelő táplálóanyagot és nedvességet ugyanabban az egy kis fészekben?

Egyelőre azonban, míg részletes leírásokhoz jutunk és a közlés valódiságát módunkban lesz ellenőrizni, sietünk kifejezést adni végtelen örömünknek az emberi találékonyság ezen fényes diadala fölött. Egyben felhívjuk olvasóinkat, hogy a végtelen egyszerű és semmi-

féle költségbe nem kerülő kísérletet minél többen utánozzák. Közeledik a buzavetés ideje. Kísérleti települ elég egy két méteres oldalú ágyás, négy fészekkel. Ezt mindenki a maga belátása szerint lássa el jó műveléssel és elegendő trágyaerővel. Sietek megjegyezni, hogy a buzát nem szokás és nem szabad friss trágyázásba vetni. Ennélfogva minden fészekbe, illetőleg az onnan kikerült földbe keverjünk bele három deczi szuperfoszfátot és két deczi kálisót. Ha ez nincs kéznél, keressünk egy lapát korhatag érett földet, mely tavaly kapott erős trágyázást. Az eredményekre nem is kell aratásig várni; hiszen ha az elbokrosodás a leirt arányban sikerül, akkor az eredmény úgyszólván kézen fekszik és tisztára a növény megfelelő táplálásán múlik.

Micsoda szerencse lenne a szegény emberre, ha gyermekeinek ilyen játékmunkájával néhány ölnyi házikertjében kitermelhetné a kenyérnek való egész évi életmagot!

Szinte meg sem lehet az első csodálat és elfogultság perceiben mondani, miféle átalakító hatása lenne ennek a művelési módnak az egész közéletre, a földértékre és a gabona áralakulására nézve. Az sem lehetetlen, hogy az egész ötlet valami élénk képzelődésű hírhajhász agyában fogamzott meg. A «Szövetkezés» ezeket a sorokat a francia «Figaro» múlt év augusztus 25-iki számában közölt ismertetés alapján írta meg, mint érdekes újdonságot.

Szerkesztői üzenetek.

W. L. Tenyésznyulakat a földművelésügyi miniszterjúr ingyen oszt ki szegénysorsú kisembereknek, ha ez iránt egy koronás bélyeggel ellátott kérvényt nyújt be; ha kérvényéhez szegénységi bizonyítványt is mellékel, akkor a kérvényre bélyeget nem kell ragasztani. De kaphat ingyen tenyésznyulakat a «Házinyúltenyésztés és Értékesítés» című szaklap kiadóhivatalától is (Csillaghegy, Budapest mellett) ha ez iránt egyszerű levélben oda fordul.

E. Gy. 1. Nézze meg a legközelebbi jegyzői hivatalban az ebadóra vonatkozó vármegyei szabályrendeletet, abból meg fogja tudni, hogy Ön tartozik-e ebadót fizetni; mi azt nem tudhatjuk. — **2.** Előfizetése rendben van.

«Vélemény.» Ilyet adni a termőhelyi viszonyok, nevezetesen a magassági fekvés és a talaj ismerete nélkül bajos. Enyhe klíma, laza, homokos talaj mellett az ákác ültetése nem oly nagy hiba, mint máskülönb, főként kötött agyagtalajon. Eddig 60—80 éves fordulóban kezelt, különben is tölgyvel szépen felújult erdőben tényleg nem látjuk szükségét az ákácvezetel való beültetésnek. Egyébként vigasztalódjék: ha a tölgy maga helyén van, az ákác pedig nem, úgy idővel ez az utóbbi ki fog válni, s végeredményben mégis tölgyes lesz ott.

E. A. Karánsebes. Sorait érdeklődéssel olvastuk. Úgy találjuk azonban, hogy azok nagyon általánosságban vannak tartva; hogy tehát konkrét kívánságait megismerjük, kérjük, hogy a levelében ígért folytatást is beküldni szíveskedjék.

A. Ö. Az erdőtörvény 82. §. értelmében «erdei kihágás miatt a büntető eljárásnak csak sértett fél panaszára van helye» s minthogy folytatólag a 136. §. szerint «azon esetekben, melyekben a jelen törvény rendeletei szerint az eljárás csak a sértett fél panaszára indítható meg, a panasz a büntető törvények rendelkezései szerint erre jogosított személyeken kívül a sértett fél erdőkezelő tisztje által is — külön meghatalmazás nélkül — előterjeszhető» a sz. i főszolgabíró eljárása, melylyel **O. A.** erdővédnek erdei kihágási ügyben beadott panaszát eluta-

sította, nem kifogásolható, mert az «erdővéd» nem tiszt, hanem altiszt.

O. J. urad. erdőőr. A hol a községi éjjeli őri teendőket nem erre a czélra külön felfogadott és fizetett egyének, hanem maguk a községi lakosok felváltva végzik, ott e teljesítmény közmunka jellegével bír. Minthogy pedig az 1890. évi I. t.-cz. 49. §-ának i) pontja értelmében erdőőrök saját személyeikre nézve a kézi közmunka-kötelezettség alól felmentvék: azt hisszük, hogy öntől sem lehet jogosan megkivánni azt, hogy éjjeli őri szolgálatot végezzen.

O. Gy. Természetbeni lakáshoz, legyen az tiszt, vagy altiszt lakás, konyhakert nem tartozik, még ha akármilyen nagy terület áll is rendelkezésre. Ennélfogva meg kell elégednie akkora konyhakerttel, a mekkorát kap, sőt köszönettel kell vennie, ha ilyet egyáltalán adnak.

R. Gy. 1. Mintán az Ön által említett pályázati hirdetményben nem volt kikötve az, hogy az állást csak szakvizsgázott erdőőr, vagy hosszabb erdészeti szolgálattal bíró egyén nyerheti el, ennélfogva a választás ellen kifogást emelni nem lehet. — **2.** Okmányainak visszaküldését sürgesse meg felettes hivatala útján, az ujvidéki m. kir. állami erdőhivatalnál s ha ez sem vezetne eredményre, úgy forduljon panaszával a m. kir. földművelésügyi miniszter úrhoz.

M. K. 1. Hogy Önt eddig miért nem nevezték ki, azt mi nem tudhatjuk; mindenesetre csak előnyére válhatik, ha személyesen is bemutatkozik ott, a hol kérvényét benyújtotta. Érdekében sajnálatunkra nem tehetünk semmit, mert hova vezetne az, ha mindenki — a nélkül, hogy az illetőt ismernők — protekcióért hozzánk fordulna! **2.** A czímszalag kiigazítása iránt intézkedtünk.

L. J. 1. Kérdezzen meg egy ügyvédet, vagy a községi jegyzőt. **2.** Olvassa el a lapunk ez évi 7-ik számában S. J.-nek szóló szerkesztői üzenetet.

A légyott. Alkalmilag hozzuk.

Előfizetési díjak nyugtázása.

Az 1909. évi márczius hóban a következő előfizetési díjak folytak be az Országos Erdészeti Egyesület pénztárába:

Popper urad. hd. 7 K. 15 f., Fehértemplomi erdőgond. 20 K., Ungvári főerdőhiv. 92 K., Dési erdőhiv. 36 K., Faragó Béla hd. 3 K. 36 f., Mopicsi zárdá hd. 9 K. 07 f., N.-Szebeni erdőhiv. 28 K., Szászsebesi erdőhiv. 276 K., Nadrágyi vasipar hd. 14 K. 47 f., Horváth Ödön 1 K. 34 f., Kassa város hd. 15 K. 67 f., Bedő Mihály 4 K. 12 f., Brassó vm. alisp. hd. 13 K. 70 f., Ungvári főerdőhiv. hd. 21 K. 95 f., földmiv. min. hd. 12 K. 19 f., Thonet család urad. hd. 7 K. 87 f., M.-Szigeti erdőg. hd. 38 K. 03 f., Sétaffy Gyula hd. 9 K. 18 f., földmiv. min. hd. 9 K. 60 f., előfiz. 1812 kor.

1 koronát fizettek: Dávid Lajos, Gáberth Ferencz, Grünner Aladár, Ilyés B. János, Szabó József, Pauler Ignác, Murár Miklós, Jovaneszku János.

2 koronát fizettek: Horváth Imre, Varga György, Briza Bohumil, Csiba Béla, Ecker István, Szilágyi P., Koppánd Mihály, Bartha József, Beszik Nándor, Hoffmann Péter, Hüse Sándor, Molnár Orbán, Malaszt Mihály, Kalmár Menyhért, Kósa József, Erdélyszky Lajos, Salamon József, Szabó György, id. Kárpa István, Boros Ábel, Fülöp Lázár, Lengyel Albert, Rutska Tivadar, Szalczér Antal, Kurner Ferencz, Modi Károly, Vadkerti Menyhért, Dániel Mihály.

3 koronát fizettek: Takács János, Marur János.

4 koronát fizettek: gf. Erdődy S. erdőhiv., Faragó Béla, Atzberger Antal, Dvorzák Lajos, Hinfner György, Muckenthaler Pál, Csik Imre, Hán Péter, Tasi Sándor, Mátéffy György, Benkő Rezső, G. Szt.-imrei szakiskola, Irovec Emil, Polgár József, gf. Zedtwitz erdőhiv., Nozdroviczky Miklós, Sétaffy Gyula, Honyek Ferencz, Palkó J., Prockl Rezső, Butyka Gergely, Varga József, Rác Béla, Szász József, Pfeiffer Gyula, Rochlitz Dezső, Bánik György, Kolos István, Opris Augustin, Schmidt István, Paucosk Péter, Bágya Miklós, Bustyaházai erdőhiv., Vécsey Lajos.

1989/1909. sz.

Pályázat.

A beszercebányai m. kir. erdőgazgatóság kerületében megüresedett egy másodosztályú altiszti és egy másodosztályú segéderdőőri állásra, előléptetés esetén egy elsőosztályú erdőlegényi, egy másodosztályú erdőlegényi, egy elsőosztályú segéderdőőri, illetőleg egy másodosztályú segéderdőőri állásra az állományszerű illetményekkel pályázat nyitattik.

Az ezen állomásokra pályázók felhivatnak, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában körülírt szakképzettséget, az állami erdészet szolgálatába újonnan belépni kívánók ezenfelül még ép és erős testalkatukat, különösen jó látó-, beszélő- és hallóképességüket kincstári erdészeti orvos, vármegyei főorvos, avagy honvédtörzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, valamint életkorukról és illetőségükről, eddigi alkalmaztatásukról, nyelvismereteikről, katonai kötelezettségükről szóló bizonyítványokkal felszerelt és sajátkezüleg írt kérvényeiket 1909. évi május 15-ig a beszercebányai m. kir. erdőgazgatósághoz nyujtsák be.

Beszercebánya, 1909. évi márczius 28-án.

(9.) *M. kir. erdőgazgatóság.*

530/1909. sz.

Pályázati hirdetmény.

Hunyadvármegye közigazgatási erdészeti bizottságának 1124/1909. számú határozata alapján a puji kerületi erdőőri állásra 600 korona évi fizetéssel ezennel pályázat nyitattik.

Pályázhatnak az erdőőri állásra 24 évet betöltött és 40 évnél nem idősebb okleveles erdőőrök.

A folyamodók kérelmei sajátkezüleg irandók és 1909. évi május hó 15-ig az alanti hivatalhoz adandók be.

A kérvényhez csatolandó: 1. erdőőri oklevél; 2. keresztlevel; 3. orvosi bizonyítvány; 4. szolgálati bizonyítvány; 5. erkölcsi bizonyítvány.

A magyar nyelvnek szóban és írásban való tudása elengedhetetlen kellék; a román nyelv tudása pedig előnyt biztosít, azért a pályázónak folyamodó kérvényében ezen képességét felsorolni köteles.

Déván, 1909. évi márczius hó 26-án.

(10.) *M. kir. állami erdőhivatal.*

Pályázati hirdetés.

Főméltóságú Herzeg Odescalchi Géza úr krasznai uradalmában, három erdőőri állás betöltendő.

Évi javadalmazás: 400 korona készpénz, havi utólagos részletekben; egy téli és egy nyári egyenruha, szabad lakás, 2 hold szántóföld és 4 hold rét, 4 drb. szarvasmarhának nyári legelő. Száraz feküfa házhoz szállítva. Kártékony vad után rendszeresített lődíj. Erdőkárok után 1/4 rész.

Pályázhatnak 35 évnél nem idősebb, ép, erős testalkattal, a kik magyar nyelvet szóban és írásban, tót nyelvet szóban bírják. Sajátkezüleg írt kérvények bizonyítvány másolatokkal, melyek vissza nem küldetnek, alulírottához mielőbb benyújtandók.

Kraszna, 1909. évi márczius hó 5-én.

U. p. Koskócz (Zemplén m.)

Dworzak Lajos
urad. erdész.

(5. VI. 3.)

Sétaffy Gyula Kutti-i (Nyitra megye) Kenneléből ideális szép telivér **vizslakölykök**, valamint teljesen ferm **vizslák** olesón kaphatók. Idomításba is fogadok vizslákat.

(6. XII. 2.)

Uhu

(2-6.)

baglyot veszek és cserélek vizslakölyökkel, vagy foxterrierrel. Drávatamási, (Somogy m.) Stark főerdész.

Fehér Orpington keltető tyúktojás,

valódi tiszta faj, garantálva, darabja 27 fillér. Kapható Lőrincz István m. kir. főerdőőrnél, Erdőbádony, Zólyom megye.

(3.VI. 4.)

HOLFELD erdőtanácsos

növényi nyalatókövei és vad-, illetve őznyalató-pora.

Kapitális agancsok, ugyszintén egészséges, erőteljes és ellentálló vadállomány elérésére ajánljuk a 27 éven keresztül gyakorlatilag és sikeresen használt, számtalanszor magas díjakkal (legutóbb 1907-ben Bécsben az arany éremmel) kitüntetett növényi vadtakarmány-készítményeinket. — Árjegyzék, oktató használati utasítás és elismerő iratok ingyen és bérmentve. (6.)

HOLFELD erdőtanácsos örökösei

EICHWALD, Teplitz-Schönau mellett, Csehország.

A VADÁSZ-VIZSLA.

Gyakorlati utmutató

a vizslanevelés, tanítás, használat- és gyógykezeléshez.

Írta: Stark Dezső főerdész. (4.-3.)

Harmadik, bővített kiadás. Tíz művészi vizslaképpel.

Ára 2 kor. bérmentve.

A szerzőnél: *Drávatamási (Somogy m.)*

Gazdáknak és baromfitenyésztőknek

nélkülözhetetlen segédkönyvek a

Hreblay Emil m. kir. gazdasági felügyelő és lapunk rovatvezetője által írt

baromfi- és házinyul-tenyésztési szakmunkák:

1. Általános tudnivalók	III. kiadás	ára 1.— K
2. Baromfitenyésztés	I.	5.— .
3. Tyuktenyésztés	II.	3.— .
4. Pulykatenyésztés	II.	3.— .
5. Lud- és kacsatenyésztés	I.	3.— .
6. Baromfiak hizlalása	II.	1.50 .
7. Baromfitermékek értékesítése		2.— .
8. Az eüist szörményul tenyésztése és értékesítése.	I. kiadás	2.— .

E nyolcz munka a «Baromfitenyésztés» heti szaklap kiadóhivatalában Kolozsvár Ferencz József-u. 5. II. 8. az erdészeti altisztek s egyéb alkalmazottak által postautalványon megrendelve fele árban kapható. (1.-11.)

